श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये उत्तरकाण्डे

॥ त्रिषष्टितमः सर्गः ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

॥ त्रिषष्टितमः सर्गः ॥

श्रीरामेण शत्रुघ्नस्य मधुराराज्येऽभिषेचनं लवणशूलादात्मरक्षां कर्तुमुपायस्य तं प्रति कथनं च

एवमुक्तस्तु रामेण परां व्रीडामुपागमत्।
शत्रुघ्नो वीर्यसम्पन्नो मन्दं मन्दमुवाच ह ॥ **7.63.1** ॥

अधर्मं विद्म काकुत्स्थ अस्मिन्नर्थे नरेश्वर।
कथं तिष्ठत्सु ज्येष्ठेषु कनीयानभिषिच्यते ॥ **7.63.2** ॥

अवश्यं करणीयं च शासनं पुरुषर्षभ।
तव चैव महाभाग शासनं दुरतिक्रमम् ॥ **7.63.3** ॥

त्वत्तो मया श्रुतं वीर श्रुतिभ्यश्च मया श्रुतम्।
नोत्तरं हि मया वाच्यं मध्यमे प्रतिजानति ॥ **7.63.4** ॥

व्याहृतं दुर्वचो घोरं हन्तास्मि लवणं मृधे।
तस्यैवं मे दुरुक्तस्य दुर्गतिः पुरुषर्षभ ॥ **7.63.5** ॥

उत्तरं नहि वक्तव्यं ज्येष्ठेनाभिहिते पुनः।
अधर्मसहितं चैव परलोकविवर्जितम् ॥ **7.63.6** ॥

सोऽहं द्वितीयं काकुत्स्थ न वक्ष्यामीति चोत्तरम्।
मा द्वितीयेन दण्डो वै निपतेन्मयि मानद ॥ **7.63.7** ॥

कामकारो ह्यहं राजंस्तवास्मि पुरुषर्षभ।
अधर्मं जहि काकुत्स्थ मत्कृते रघुनन्दन॥ **7.63.8**॥

एवमुक्ते तु शूरेण शत्रुघ्नेन महात्मना।
उवाच रामः संहृष्टो भरतं लक्ष्मणं तथा॥ **7.63.9**॥

सम्भारानभिषेकस्य आनयध्वं समाहिताः।
अद्यैव पुरुषव्याघ्रमभिषेक्ष्यामि राघवम्॥ **7.63.10**॥

पुरोधसं च काकुत्स्थ नैगमानृत्विजस्तथा।
मन्त्रिणश्चैव तान् सर्वानानयध्वं ममाज्ञया॥ **7.63.11**॥

राज्ञः शासनमाज्ञाय तथाकुर्वन्महारथाः।
अभिषेकसमारम्भं पुरस्कृत्य पुरोधसम्॥ **7.63.12**॥

प्रविष्टा राजभवनं राजानो ब्राह्मणास्तथा।
ततोऽभिषेको ववृधे शत्रुघ्नस्य महात्मनः॥ **7.63.13**॥

सम्प्रहर्षकरः श्रीमान् राघवस्य पुरस्य च।
अभिषिक्तस्तु काकुत्स्थो बभौ चादित्यसन्निभः॥ **7.63.14**॥

अभिषिक्तः पुरा स्कन्दः सेन्द्रैरिव दिवौकसैः।
अभिषिक्ते तु शत्रुघ्ने रामेणाक्लिष्टकर्मणा॥ **7.63.15**॥

पौराः प्रमुदिताश्चासन् ब्राह्मणाश्च बहुश्रुताः।
कौसल्या च सुमित्रा च मङ्गलं केकयी तथा॥ **7.63.16**॥

चक्रुस्ता राजभवने याश्चान्या राजयोषितः।
ऋषयश्च महात्मानो यमुनातीरवासिनः॥ **7.63.17**॥

हतं लवणमाशंसुः शत्रुघ्नस्याभिषेचनात्।
ततोऽभिषिक्तं शत्रुघ्नमङ्कमारोप्य राघवः।
उवाच मधुरां वाणीं तेजस्तस्याभिपूरयन्॥ **7.63.18** ॥

अयं शरस्त्वमोघस्ते दिव्यः परपुरञ्जयः।
अनेन लवणं सौम्य हन्तासि रघुनन्दन॥ **7.63.19** ॥

सृष्टः शरोऽयं काकुत्स्थ यदा शेते महार्णवे।
स्वयम्भूरजितो दिव्यो यं नापश्यन् सुरासुराः॥ **7.63.20** ॥

अदृश्यः सर्वभूतानां तेनायं हि शरोत्तमः।
सृष्टः क्रोधाभिभूतेन विनाशार्थं दुरात्मनोः॥ **7.63.21** ॥

मधुकैटभयोर्वीर विघाते सर्वरक्षसाम्।
स्रष्टकामेन लोकांस्त्रींस्तौ चानेन हतौ युधि॥ **7.63.22** ॥

तौ हत्वा जनभोगार्थे कैटभं तु मधुं तथा।
अनेन शरमुख्येन ततो लोकांश्चकार सः॥ **7.63.23** ॥

नायं मया शरः पूर्वं रावणस्य वधार्थिना।
मुक्तः शत्रुघ्न भूतानां महान् हासो भवेदिति॥ **7.63.24** ॥

यच्च तस्य महच्छूलं त्र्यम्बकेण महात्मना।
दत्तं शत्रुविनाशाय मधोरायुधमुत्तमम्॥ **7.63.25** ॥

तत् सन्निक्षिप्य भवने पूज्यमानं पुनः पुनः।
दिशः सर्वाः समासाद्य प्राप्नोत्याहारमुत्तमम्॥ **7.63.26** ॥

यदा तु युद्धमाकाङ्क्षन् कश्चिदेनं समाह्वयेत्।
तदा शूलं गृहीत्वा तु भस्म रक्षः करोति हि॥ **7.63.27** ॥

स त्वं पुरुषशार्दूल तमायुधविनाकृतम्।
अप्रविष्टं पुरं पूर्वं द्वारि तिष्ठ धृतायुधः॥ **7.63.28** ॥

अप्रविष्टं च भवनं युद्धाय पुरुषर्षभ।
आह्वयेथा महाबाहो ततो हन्तासि राक्षसम्॥ **7.63.29** ॥

अन्यथा क्रियमाणे तु ह्यवध्यः स भविष्यति।
यदि त्वेवं कृतं वीर विनाशमुपयास्यति॥ **7.63.30** ॥

एतत् ते सर्वमाख्यातं शूलस्य च विपर्ययः।
श्रीमतः शितिकण्ठस्य कृत्यं हि दुरतिक्रमम्॥ **7.63.31** ॥

॥ इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये
उत्तरकाण्डे त्रिषष्टितमः सर्गः॥